

Entrepreneurship & Start-ups (4300021) - Summer 2025 Solution

Milav Dabgar

May 08, 2025

પ્રશ્ન 1(અ) [3 ગુણ]

ઉદ્યોગસાહસિક અને ઇન્ટ્રાપ્રિન્યોર વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

જવાબ

કોષ્ટક 1. ઉદ્યોગસાહસિક vs ઇન્ટ્રાપ્રિન્યોર

પાસું	ઉદ્યોગસાહસિક	ઇન્ટ્રાપ્રિન્યોર
વ્યાખ્યા	નવા વ્યવસાય બનાવે છે	વર્તમાન કંપનીમાં કામ કરે છે
જોખમ	પોતાનું નાણાકીય જોખમ લે છે	મર્યાદિત જોખમ, કંપની જવાબદાર
સંસાધનો	પોતાના સંસાધનોનું આયોજન	કંપનીના સંસાધનોનો ઉપયોગ
સ્વતંત્રતા	સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા	કંપનીની નીતિ અનુસાર કામ
ફાયદો	બધો નફો મળે છે	પગાર અને બોનસ મળે છે

મેમરી ટ્રીક

""ERIS vs IRIS" (External Risk Individual Success vs Internal Risk Institutional Success)"

પ્રશ્ન 1(બ) [4 ગુણ]

ઉદ્યોગસાહસિક માટે 7-M સંસાધનો સમજાવો.

જવાબ

ઉદ્યોગસાહસિકતાની સફળતા માટે જરૂરી 7-M સંસાધનો:

કોષ્ટક 2. 7-M સંસાધનો

સંસાધન	વિગત
Men (માણસો)	મનુષ્ય બળ અને કુશળ કર્મચારીઓ
Money (પૈસા)	નાણાકીય મૂડી અને ફંડિંગ સ્ત્રોતો
Material (સામગ્રી)	કાચો માલ અને ભૌતિક ઇનપુટ
Machine (મશીન)	સાધનો અને ટેકનોલોજી
Method (પદ્ધતિ)	ઉત્પાદન પ્રક્રિયા અને તકનીકો
Market (બજાર)	લક્ષ્ય ગ્રાહકો અને માંગ
Management (વ્યવસ્થાપન)	નેતૃત્વ અને સંગઠનાત્મક કુશળતા

મેમરી ટ્રીક

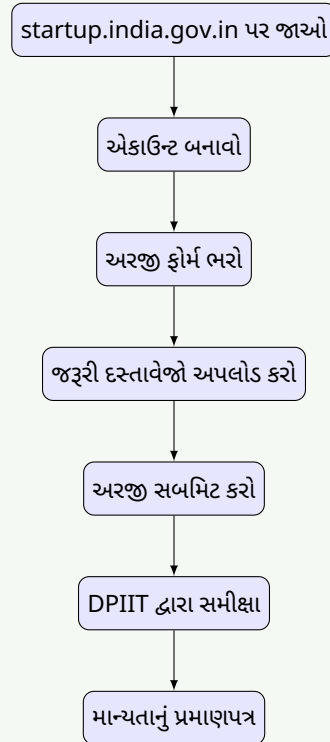
""My Men Make Money Managing Material Markets""

પ્રશ્ન 1(ક) [7 ગુણ]

સ્ટાર્ટ અપ ઇન્ડિયા યોજના હેઠળ સ્ટાર્ટ અપ તરીકે માન્યતા મેળવવા માટેની તબક્કાવાર પ્રક્રિયાનું વર્ણન કરો.

જવાબ

તબક્કાવાર નોંધણી પ્રક્રિયા:

આકૃતિ 1. સ્ટાર્ટઅપ નોંધણી પ્રક્રિયા

જરૂરી દસ્તાવેજો:

- ઇન્કોર્પોરેશન પ્રમાણપત્ર: કંપની નોંધણીનો પુરાવો
- પાર્ટનરશિપ ડીડ: LLP એન્ટિટી માટે
- સપોર્ટ પત્ર: ઇન્ક્યુબેટર/એક્સેલેરેટર તરફથી
- ભલામણ પત્ર: સરકારી સંસ્થા તરફથી
- બિઝનેસ પ્લાન: વિસ્તૃત વ્યવસાયિક વર્ણન

માન્યતા પછીના મુખ્ય ફાયદા:

- 3 વર્ષ માટે કર મુક્તિ
- પેટન્ટ નોંધણીમાં ઝડપી પ્રક્રિયા
- સરકારી ટેન્ડરમાં પ્રાધાન્ય

મેમરી ટ્રીક

""DPIIT Gives Startups Amazing Recognition Benefits""

પ્રશ્ન 1(ક OR) [7 ગુણ]

સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોને વ્યાખ્યાયિત કરો. રાષ્ટ્રના આર્થિક વિકાસમાં MSME ની ભૂમિકા સમજાવો.

જવાબ

MSME વર્ગીકરણ સારણી:

કોષ્ટક 3. MSME વર્ગીકરણ

શ્રેણી	રોકાણ મર્યાદા	ટર્નઓવર મર્યાદા
સૂક્ષ્મ	Rs.1 કરોડ સુધી	Rs.5 કરોડ સુધી
લઘુ	Rs.10 કરોડ સુધી	Rs.50 કરોડ સુધી
મધ્યમ	Rs.50 કરોડ સુધી	Rs.250 કરોડ સુધી

આર્થિક વિકાસમાં ભૂમિકા:

- રોજગાર સર્જન: કુલ રોજગારનો 45% ભાગ બનાવે છે
- નિકાસ યોગદાન: કુલ નિકાસમાં 40% યોગદાન
- GDP હિસ્સો: ભારતની GDPમાં 30% હિસ્સો
- નવીનતા હબ: જમીની સ્તરે નવીનતાને પ્રોત્સાહન
- પ્રાદેશિક સંતુલન: શહેરી-ગ્રામ્ય અંતર ઘટાડે છે

મેમરી ટ્રીક

""MSME Makes Employment, Exports, GDP, Innovation, Regional-balance""

પ્રશ્ન 2(અ) [3 ગુણ]

બિઝનેસ આઇડિયાને વ્યાખ્યાયિત કરો અને તેના વિવિધ સ્ત્રોતોની યાદી બનાવો.

જવાબ

બિઝનેસ આઇડિયાની વ્યાખ્યા: બજારની તકો ઓળખીને અને ઉકેલો સૂચવીને વ્યવસાય શરૂ કરવાની કલ્પના.

બિઝનેસ આઇડિયાના સ્ત્રોતો:

- વ્યક્તિગત અનુભવ: પોતાની કુશળતા અને રુચિઓ
- બજારની ખાલી જગ્યા: અપૂર્ણ ગ્રાહક જરૂરિયાતો
- ટેકનોલોજી ટ્રેન્ડ્સ: નવા તકનીકી વિકાસ
- સામાજિક સમસ્યાઓ: સમુદાયિક મુદ્દાઓ જેના ઉકેલ જોઈએ
- ફ્રેન્ચાઇઝિંગ: સાબિત વ્યવસાયિક મોડલ

મેમરી ટ્રીક

""Personal Market Technology Social Franchise""

પ્રશ્ન 2(બ) [4 ગુણ]

SWOT વિશ્લેષણ પર ટૂંકી નોંધ લખો.

જવાબ

SWOT વિશ્લેષણના ઘટકો:

કોષ્ટક 4. SWOT વિશ્લેષણ

આંતરિક પરિબળો	બાહ્ય પરિબળો
શક્તિઓ - આંતરિક ફાયદા	તકો - બાહ્ય તકો
નબળાઈઓ - આંતરિક મર્યાદાઓ	ઘમકીઓ - બાહ્ય પડકારો

હેતુ:

- વ્યૂહાત્મક આયોજન: વ્યવસાયિક નિર્ણયોનું માર્ગદર્શન
- જોખમ મૂલ્યાંકન: સંભવિત સમસ્યાઓ ઓળખે છે
- સંસાધન વિતરણ: અસ્કયામતોનો મહત્તમ ઉપયોગ
- સ્પર્ધાત્મક વિશ્લેષણ: બજારની સ્થિતિ સમજે છે

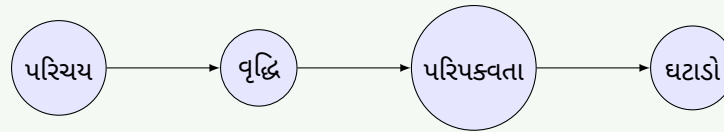
મેમરી ટ્રીક

""Strong Weak Opportunities Threaten""

પ્રશ્ન 2(ક) [7 ગુણ]

ઉત્પાદન જીવન ચક્ર (PLC) ના વિવિધ તબક્કાઓ સમજાવો.

જવાબ

આકૃતિ 2. ઉત્પાદન જીવન ચક્ર

PLC તબક્કાઓની સારણી:

કોષ્ટક 5. PLC તબક્કાઓ

તબક્કો	લક્ષણો	માર્કેટિંગ વ્યૂહરચના
પરિચય	ઓછું વેચાણ, વધારે ખર્ચ	જાગૃતિ બનાવવી
વૃદ્ધિ	ઝડપી વેચાણ વૃદ્ધિ	બજાર હિસ્સો વધારવો
પરિપક્વતા	ઉચ્ચ વેચાણ, તીવ્ર સ્પર્ધા	બજાર સ્થિતિ બચાવવી
ઘટાડો	વેચાણ અને નફામાં ઘટાડો	લાભ લેવો અથવા છોડી દેવું

મુખ્ય પરિબળો:

- વેચાણ વોલ્યુમ: જીવનચક્ર દરમિયાન બદલાય છે
- નફાના માર્જિન: તબક્કા પ્રમાણે બદલાય છે
- સ્પર્ધાનું સ્તર: સમય સાથે વધે છે
- માર્કેટિંગ કોસ્ટ: દરેક તબક્કા સાથે બદલાય છે

મેમરી ટ્રીક

""Introduction Grows Mature Declines""

પ્રશ્ન 2(અ OR) [3 ગુણ]

પ્રોજેક્ટ રિપોર્ટની મૂળભૂત બાબતો શું છે?

જવાબ

મૂળભૂત ઘટકો:

- એક્ઝિક્યુટિવ સમરી: પ્રોજેક્ટની સામાન્ય માહિતી અને મુખ્ય બાબતો
- બજાર વિશ્લેષણ: માંગ અને સ્પર્ધાનો અભ્યાસ
- તકનીકી વિગતો: ઉત્પાદન પ્રક્રિયા અને ટેકનોલોજી
- નાણાકીય અંદાજો: ખર્ચનો અંદાજ અને આવકનું આયોજન
- જોખમ મૂલ્યાંકન: સંભવિત પડકારો અને તેના ઉકેલો

મેમરી ટ્રીક

""Every Market Technical Financial Risk""

પ્રશ્ન 2(બ OR) [4 ગુણ]

ઈ-કોમર્સના ફાયદા અને ગેરફાયદા સમજાવો.

જવાબ

ઈ-કોમર્સના ફાયદા અને પડકારો:

કોષ્ટક 6. ઈ-કોમર્સના ફાયદા અને ગેરફાયદા

ફાયદા	નુકસાનો
વૈશ્વિક પહોંચ અને 24/7 ઉપલબ્ધતા	સુરક્ષા અને ગોપનીયતાની ચિંતા
ઓછા ઓપરેશનલ ખર્ચ	વ્યક્તિગત સ્પર્શનો અભાવ
બજારમાં સરળ પ્રવેશ	ટેકનોલોજી પર નિર્ભરતા
બહેતર ગ્રાહક ટ્રેકિંગ	ડિલિવરી અને લોજિસ્ટિક્સની સમસ્યાઓ

મેમરી ટ્રીક

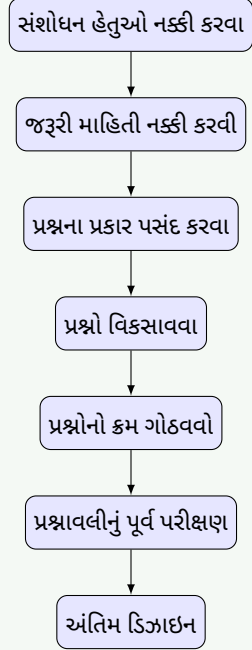
""Global Low Easy Better vs Security Lack Technology Delivery""

પ્રશ્ન 2(ક OR) [7 ગુણ]

બજાર સંશોધન માટે પ્રશ્નાવલી ડિઝાઇનના વિવિધ પગલાં સમજાવો.

જવાબ

પ્રશ્નાવલી ડિઝાઇન પ્રક્રિયા:

આકૃતિ 3. પ્રશ્નાવલી ડિઝાઇન પગલાં

પ્રશ્ન ડિઝાઇનના તબક્કાઓ:

- ઉદ્દેશ્ય નિર્ધારણ: સ્પષ્ટ સંશોધન લક્ષ્યો
- માહિતી આયોજન: જરૂરી ડેટાના પ્રકારો
- પ્રશ્ન ફોર્મેટિંગ: ખુલ્લા/બંધ પ્રશ્નો
- ભાષા પસંદગી: સરળ અને સ્પષ્ટ
- ક્રમ આયોજન: તાર્કિક પ્રવાહ
- પરીક્ષણ તબક્કો: પાઇલટ અભ્યાસ
- અંતિમ સમીક્ષા: ભૂલ સુધારો

મેમરી ટ્રીક

""Objectives Information Format Language Sequence Test Review""

પ્રશ્ન 3(અ) [3 ગુણ]

મેનેજમેન્ટ અને એડમિનિસ્ટ્રેશન વચ્ચે તફાવત કરો.

જવાબ**કોષ્ટક 7. મેનેજમેન્ટ vs એડમિનિસ્ટ્રેશન**

પાસું	મેનેજમેન્ટ	એડમિનિસ્ટ્રેશન
સ્તર	મધ્યમ અને નીચલા સ્તરે	ઉચ્ચ સ્તરે
કાર્ય	નીતિઓનો અમલ	નીતિ ઘડતર
કુશળતા	તકનીકી અને માનવીય કુશળતા	વૈચારિક કુશળતા
સત્તા	મર્યાદિત સત્તા	અંતિમ સત્તા

મેમરી ટ્રીક

""Middle Implementation Technical Limited vs Top Policy Conceptual Ultimate""

પ્રશ્ન 3(બ) [4 ગુણ]

ખાનગી કંપની અને હેર કંપની વચ્ચે તફાવત કરો.

જવાબ

કોષ્ટક 8. ખાનગી vs જાહેર કંપની

લક્ષણ	ખાનગી કંપની	હેર કંપની
સભ્યો	2 થી 200 સભ્યો	ઓછામાં ઓછા 7, મહત્તમ મર્યાદા નથી
શેર ટ્રાન્સફર	મર્યાદિત ટ્રાન્સફર	મુક્ત ટ્રાન્સફર
જાહેર ઇશ્યુ	જાહેરમાં શેર ઇશ્યુ કરી શકતી નથી	જાહેરમાં ઇશ્યુ કરી શકે છે
માહિતી જાહેરાત	મર્યાદિત જાહેરાત જરૂરિયાતો	વ્યાપક જાહેરાત

મેમરી ટ્રીક

""Private Restricts, Public Permits""

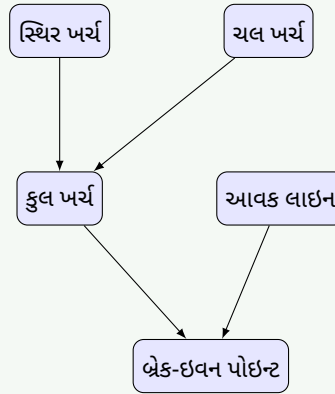
પ્રશ્ન 3(ક) [7 ગુણ]

વ્યવસાયિક પ્રથા માટે બ્રેક-ઇવન વિશ્લેષણ સમજાવો.

જવાબ

બ્રેક-ઇવન ફોર્મ્યુલા:

$$\text{બ્રેક-ઇવન પોઇન્ટ} = \frac{\text{સ્થિર ખર્ચ}}{\text{એકમ દીઠ વેચાણ કિંમત} - \text{એકમ દીઠ ચલ ખર્ચ}}$$

આકૃતિ 4. બ્રેક-ઇવન વિશ્લેષણ

ઘટકો:

- સ્થિર ખર્ચ: ભાડું, પગાર, વીમો
- ચલ ખર્ચ: કાચો માલ, મજૂરી
- વેચાણ કિંમત: એકમ દીઠ આવક
- યોગદાન માર્જિન: કિંમત માઈનસ ચલ ખર્ચ

કૃત્યદા:

- નફો આયોજન: જરૂરી ન્યૂનતમ વેચાણ નક્કી કરે છે
- કિંમત નિર્ધારણ: કિંમત નક્કી કરવામાં મદદ કરે છે
- ખર્ચ નિયંત્રણ: ખર્ચનું માળખું ઓળખે છે
- રોકાણ નિર્ણયો: પ્રોજેક્ટની વ્યવહારિકતા મૂલ્યાંકન કરે છે

મેમરી ટ્રીક

""Fixed Variable Selling Contribution makes Profit Price Cost Investment""

પ્રશ્ન 3(અ OR) [3 ગુણ]

નેતૃત્વ શું છે? તેના લક્ષણો આપો.

જવાબ

નેતૃત્વની વ્યાખ્યા: સામાન્ય લક્ષ્યો હાંસલ કરવા તરફ અન્ય લોકોને પ્રભાવિત અને માર્ગદર્શન આપવાની ક્ષમતા.

નેતૃત્વના લક્ષણો:

- દ્રષ્ટિ: સ્પષ્ટ ભવિષ્યની દિશા
- સંવાદ: અસરકારક અંતર્ક્રિયા કુશળતા
- પ્રામાણિકતા: પ્રામાણિક અને નૈતિક વર્તન
- આત્મવિશ્વાસ: નિર્ણયોમાં સ્વયં-વિશ્વાસ
- સહાનુભૂતિ: અન્યોના દ્રષ્ટિકોણને સમજવું

મેમરી ટ્રીક

""Visionary Communicators with Integrity, Confidence, Empathy""

પ્રશ્ન 3(બ OR) [4 ગુણ]

વ્યવસ્થાપનના કાર્યોની યાદી બનાવો અને આયોજન સમજાવો.

જવાબ

વ્યવસ્થાપનના કાર્યો:

- આયોજન: ઉદ્દેશ્યો અને વ્યૂહરચના નક્કી કરવી
- સંગઠન: સંસાધનો અને માળખાની વ્યવસ્થા
- સ્ટાફિંગ: લોકોને ભરતી અને વ્યવસ્થાપન
- નિર્દેશન: કર્મચારીઓને નેતૃત્વ અને પ્રેરણા
- નિયંત્રણ: કામગીરીની દેખરેખ અને સુધારો

આયોજન પ્રક્રિયા: આયોજનમાં લક્ષ્યો નક્કી કરવા, વ્યૂહરચના વિકસાવવી અને ભવિષ્યની પ્રવૃત્તિઓ માટે કાર્ય યોજના બનાવવાનો સમાવેશ થાય છે.

મેમરી ટ્રીક

""People Organize Staff Direct Control""

પ્રશ્ન 3(ક OR) [7 ગુણ]

જોઇન્ટ સ્ટોક કંપનીની વિશેષતાઓ સમજાવો અને તેના ફાયદા લખો.

જવાબ

જોઇન્ટ સ્ટોક કંપનીની વિશેષતાઓ:

કોષ્ટક 9. જોઇન્ટ સ્ટોક કંપનીની વિશેષતાઓ

વિશેષતા	વર્ણન
અલગ કાનૂની અસ્તિત્વ	સ્વતંત્ર કાનૂની દરજ્જો
મર્યાદિત જવાબદારી	સભ્યોની જવાબદારી મર્યાદિત
હસ્તાંતરિત શેરો	માલિકીનું સરળ હસ્તાંતરણ
શાશ્વત ઉત્તરાધિકાર	સતત અસ્તિત્વ
કોમન સીલ	સત્તાવાર હસ્તાક્ષર

ફાયદા:

- મોટી મૂડી: પર્યાપ્ત ભંડોળ એકત્રિત કરી શકે છે
- જોખમ વિતરણ: મર્યાદિત જવાબદારીનું સુરક્ષા
- વ્યવસાયિક વ્યવસ્થાપન: કુશળ મેનેજરો
- વિશ્વસનીયતા: જાહેર વિશ્વાસ અને માન્યતા
- વૃદ્ધિની તકો: વિસ્તરણની શક્યતાઓ

મેમરી ટ્રીક

""Separate Limited Transferable Perpetual Common gives Large Risk Professional Credibility Growth""

પ્રશ્ન 4(અ) [3 ગુણ]

નવા ઉદ્યોગસાહસિક વિકાસમાં સહાય માટે કોઈપણ ત્રણ રાજ્ય અથવા રાષ્ટ્રીય સ્તરની નાણાકીય સંસ્થાઓની નોંધણી કરો.

જવાબ

નાણાકીય સંસ્થાઓ:

- SIDBI: સ્મોલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ ડેવલપમેન્ટ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા
- NABARD: નેશનલ બેન્ક ફોર એગ્રિકલ્ચર એન્ડ રુરલ ડેવલપમેન્ટ
- NSIC: નેશનલ સ્મોલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ કોર્પોરેશન
- રાજ્ય નાણાકીય નિગમો: રાજ્ય-સ્તરીય ભંડોળ પુરવઠો
- MUDRA: માઇક્રો યુનિટ્સ ડેવલપમેન્ટ & રિફાઇનાન્સ એજન્સી

મેમરી ટ્રીક

""SIDBI NABARD NSIC State MUDRA""

પ્રશ્ન 4(બ) [4 ગુણ]

સ્ટાર્ટઅપ મેન્ટર શું છે? મેન્ટર રાખવાના ફાયદા શું છે?

જવાબ

સ્ટાર્ટઅપ મેન્ટરની વ્યાખ્યા: અનુભવી વ્યવસાયિક જે ઉદ્યોગસાહસિકોને સલાહ, કનેક્શન અને સહાયતા સાથે માર્ગદર્શન આપે છે. મેન્ટરશિપના ફાયદા:

કોષ્ટક 10. મેન્ટરશિપના ફાયદા

ફાયદો	વર્ણન
અનુભવ શેરિંગ	ભૂતકાળની ભૂલોથી શીખવું
નેટવર્ક એક્સેસ	ઉદ્યોગના કનેક્શનો
વ્યૂહાત્મક માર્ગદર્શન	વ્યવસાયિક દિશાની સલાહ
કુશળતા વિકાસ	વ્યક્તિગત વૃદ્ધિ સહાયતા

મેમરી ટ્રીક

""Experience Network Strategy Skills""

પ્રશ્ન 4(ક) [7 ગુણ]

વિવિધ પ્રકારના નેતૃત્વ મોડલો સમજાવો.

જવાબ

નેતૃત્વ મોડલો:

કોષ્ટક 11. નેતૃત્વ મોડલો

મોડલ	લક્ષણો	લાગુ પાડવાનું
સત્તાવાદી	કેન્દ્રીય નિર્ણય લેવાની	કટોકટીની પરિસ્થિતિઓ
લોકશાહી	સહભાગી અભિગમ	ટીમ વાતાવરણ
લેસેઝ-ફેર	હાથ છોડીને કામ	સર્જનાત્મક પ્રોજેક્ટ્સ
પરિવર્તનકારી	પ્રેરણાદાયક નેતૃત્વ	પરિવર્તન વ્યવસ્થાપન
વ્યવહારિક	પુરસ્કાર આધારિત સિસ્ટમ	નિયમિત કામકાજ

પસંદગીના પરિબલો:

- પરિસ્થિતિ: સંદર્ભ શૈલી નક્કી કરે છે
- ટીમની પરિપક્વતા: અનુભવનું સ્તર મહત્વપૂર્ણ
- સંસ્થાકીય સંસ્કૃતિ: કંપનીના મૂલ્યો
- કાર્યની જટિલતા: કામનું સ્વરૂપ

મેમરી ટ્રીક

""Autocratic Democratic Laissez Transformational Transactional with Situation Team Organizational Task""

પ્રશ્ન 4(અ OR) [3 ગુણ]

સ્ટાર્ટઅપ ઇન્ક્યુબેટર્સ પર ટૂંકી નોંધ લખો.

જવાબ

સ્ટાર્ટઅપ ઇન્ક્યુબેટર્સ: એવી સંસ્થાઓ જે પ્રારંભિક તબક્કાના સ્ટાર્ટઅપ્સને સંસાધનો, માર્ગદર્શન અને ભંડોળ સાથે સહાયતા કરે છે.

આપવામાં આવતી સેવાઓ:

- ઓફિસ સ્પેસ: સાઝી કામકાજની સુવિધાઓ
- મેન્ટરશિપ: નિષ્ણાત માર્ગદર્શન અને સલાહ
- ફંડિંગ: સીડ કેપિટલ અને રોકાણ
- નેટવર્કિંગ: ઉદ્યોગના કનેક્શનો
- તાલીમ: કુશળતા વિકાસ કાર્યક્રમો

મેમરી ટ્રીક

""Office Mentorship Funding Networking Training""

પ્રશ્ન 4(બ OR) [4 ગુણ]

IPR શું છે? તેનું મહત્વ લખો.

જવાબ

IPR ની વ્યાખ્યા: બૌદ્ધિક સંપત્તિ અધિકારો મનના સર્જનને સુરક્ષિત કરે છે જેમાં શોધ, ડિઝાઇન અને કલાત્મક કૃતિઓનો સમાવેશ થાય છે. મહત્વ:

કોષ્ટક 12. IPR મહત્વ

ફાયદો	વર્ણન
નવીનતા સુરક્ષા	સર્જનાત્મક વિચારોનું રક્ષણ
વ્યાપારિક મૂલ્ય	વ્યવસાયિક અસ્કયામતો બનાવે છે
બજાર લાભ	સ્પર્ધાત્મક તફાવત
આવક ઉત્પાદન	લાઇસન્સિંગની તકો

મેમરી ટ્રીક

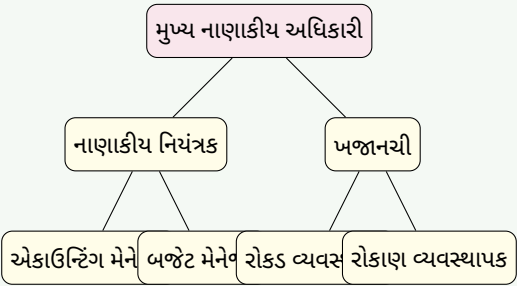
""Innovation Commercial Market Revenue""

પ્રશ્ન 4(ક OR) [7 ગુણ]

નાણાકીય સંગઠન વ્યવસ્થાપન વિશે ચર્ચા કરો.

જવાબ

નાણાકીય સંગઠન માળખું:

આકૃતિ 5. નાણાકીય સંગઠન ચાર્ટ

મુખ્ય કાર્યો:

- નાણાકીય આયોજન: બજેટ તૈયારી અને અંદાજ
- ફંડ મેનેજમેન્ટ: મૂડી માળખું અને તરલતા
- જોખમ વ્યવસ્થાપન: નાણાકીય જોખમ મૂલ્યાંકન
- કામગીરી દેખરેખ: નાણાકીય વિશ્લેષણ અને રિપોર્ટિંગ
- અનુપાલન: નિયમનકારી આવશ્યકતાઓનું પાલન
- રોકાણ નિર્ણયો: મૂડી વિતરણ વ્યૂહરચના

સંગઠનાત્મક ફાયદા:

- સ્પષ્ટ જવાબદારી: નિર્ધારિત ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ
- કાર્યક્ષમ કામકાજ: સુવ્યવસ્થિત નાણાકીય પ્રક્રિયાઓ
- બહેતર નિયંત્રણ: વર્ધિત નાણાકીય દેખરેખ
- વ્યૂહાત્મક સહાયતા: માહિતિગર નિર્ણય લેવાની

મેમરી ટ્રીક

""Planning Fund Risk Performance Compliance Investment gives Clear Efficient Better Strategic""

પ્રશ્ન 5(અ) [3 ગુણ]

પ્રોજેક્ટ પ્લાનિંગ શું છે? તેના હેતુઓ લખો.

જવાબ

પ્રોજેક્ટ પ્લાનિંગની વ્યાખ્યા: પ્રોજેક્ટના વ્યાપ, ઉદ્દેશ્યો અને લક્ષ્યો હાંસલ કરવા માટે જરૂરી પગલાંને વ્યાખ્યાયિત કરવાની પ્રક્રિયા.
હેતુઓ:

- લક્ષ્ય નિર્ધારણ: સ્પષ્ટ ઉદ્દેશ્યની વ્યાખ્યા
- સંસાધન વિતરણ: સંસાધનોનો કાર્યક્ષમ ઉપયોગ
- સમય વ્યવસ્થાપન: શેડ્યૂલ વિકાસ
- જોખમ ઘટાડવું: સમસ્યાની અપેક્ષા
- ગુણવત્તા ખાતરી: ધોરણ જાળવણી

મેમરી ટ્રીક

""Goals Resources Time Risk Quality""

પ્રશ્ન 5(બ) [4 ગુણ]

પ્રોજેક્ટ ખર્ચ અંદાજ પર ટૂંકી નોંધ લખો.

જવાબ

ખર્ચ અંદાજના ઘટકો:

કોષ્ટક 13. ખર્ચના પ્રકાર

ખર્ચનો પ્રકાર	ઉદાહરણો
પ્રત્યક્ષ ખર્ચ	સામગ્રી, મજૂરી, સાધનો
અપ્રત્યક્ષ ખર્ચ	ઓવરહેડ, પ્રશાસન
સ્થિર ખર્ચ	ભાડું, વીમો, પગાર
ચલ ખર્ચ	કાચો માલ, યુટિલિટીઝ

અંદાજની પદ્ધતિઓ:

- બોટમ-અપ: વિસ્તૃત પ્રવૃત્તિ ખર્ચ
- ટોપ-ડાઉન: ઉચ્ચ-સ્તરનો અંદાજ
- સમાન: ઐતિહાસિક પ્રોજેક્ટ સરખામણી
- પેરામેટ્રિક: ગાણિતિક મોડેલો

મેમરી ટ્રીક

""Direct Indirect Fixed Variable using Bottom Top Analogous Parametric""

પ્રશ્ન 5(ક) [7 ગુણ]

વ્યવસાયમાં શક્યતા વિશ્લેષણ શું છે? શક્યતા અભ્યાસમાં આવરી લેવામાં આવતા વિવિધ વિશ્લેષણ સમજાવો.

જવાબ

શક્તિ વિશ્લેષણની વ્યાખ્યા: અમલીકરણ પહેલાં પ્રોજેક્ટની વ્યવહારિકતાનું વ્યવસ્થિત મૂલ્યાંકન.
શક્તિ વિશ્લેષણના પ્રકારો:

કોષ્ટક 14. શક્તિ વિશ્લેષણના પ્રકારો

વિશ્લેષણનો પ્રકાર	ફોકસ ક્ષેત્ર	મુખ્ય પ્રશ્નો
તકનીકી	ટેકનોલોજી અને પ્રક્રિયાઓ	શું તે બનાવી શકાય?
આર્થિક	નાણાકીય વ્યવહારિકતા	શું તે નફાકારક છે?
બજાર	માંગ અને સ્પર્ધા	શું તે વેચાશે?
કાનૂની	નિયમનકારી અનુપાલન	શું તે કાયદેસર છે?
કામકાજ	અમલીકરણ ક્ષમતા	શું આપણે તેનું સંચાલન કરી શકીએ?
શેડ્યુલ	સમયની મર્યાદાઓ	શું આપણે સમયસર પહોંચાડી શકીએ?

ફાયદા:

- જોખમ ઘટાડવું: શરૂઆતમાં સંભવિત સમસ્યાઓ ઓળખે છે
- સંસાધન ઓપ્ટિમાઇઝેશન: વ્યર્થ રોકાણને અટકાવે છે
- નિર્ણય સહાયતા: આગળ વધવા/ન વધવાના નિર્ણયો માટે ડેટા પ્રદાન કરે છે
- હિસ્સેદારોનો વિશ્વાસ: રોકાણકારોનો વિશ્વાસ વધારે છે

પ્રક્રિયા પ્રવાહ:

- પ્રોજેક્ટનો વ્યાપ અને ઉદ્દેશ્યો વ્યાખ્યાયિત કરવા
- વિવિધ શક્તિ વિશ્લેષણ હાથ ધરવા
- પરિણામો અને વિકલ્પોનું મૂલ્યાંકન કરવું
- અમલીકરણની ભલામણ કરવી

મેમરી ટ્રીક

""Technical Economic Market Legal Operational Schedule reduces Risk, Optimizes Resources, Supports Decisions, builds Confidence""

પ્રશ્ન 5(અ OR) [3 ગુણ]

નાદારી શું છે? વ્યવસાયમાં નાદારીનાં કારણો લખો.

જવાબ

નાદારીની વ્યાખ્યા: કાનૂની પ્રક્રિયા જ્યાં વ્યક્તિઓ અથવા વ્યવસાયો કે જેઓ દેવું ચૂકવવામાં અસમર્થ છે તેઓ લેણદારોથી રાહત માંગે છે.
વ્યવસાયિક નાદારીના કારણો:

- નબળું નાણાકીય વ્યવસ્થાપન: અપૂરતું કેશ ફ્લો નિયંત્રણ
- બજારી સ્પર્ધા: બજાર હિસ્સાની હાનિ
- આર્થિક મંદી: બાહ્ય આર્થિક પરિબળો
- અતિ-વિસ્તરણ: યોગ્ય આયોજન વિના ઝડપી વૃદ્ધિ
- ઉચ્ચ દેવાનો બોજ: વધુ પડતા ધિરાણ ખર્ચ

મેમરી ટ્રીક

""Poor Market Economic Over High""

પ્રશ્ન 5(બ OR) [4 ગુણ]

નિશ્ચિત ખર્ચ અને ચલ ખર્ચ વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.

જવાબ

કોષ્ટક 15. નિશ્ચિત vs ચલ ખર્ચ

પાસું	નિશ્ચિત ખર્ચ	ચલ ખર્ચ
સ્વભાવ	સ્થિર રહે છે	ઉત્પાદન સાથે બદલાય છે
ઉદાહરણો	ભાડું, વીમો, પગાર	કાચો માલ, મજૂરી
વર્તન	આઉટપુટથી સ્વતંત્ર	સીધા પ્રમાણમાં
નિયંત્રણ	બદલવું મુશ્કેલ	સંચાલન સરળ

મેમરી ટ્રીક

""Fixed Remains, Variable Changes""

પ્રશ્ન 5(ક OR) [7 ગુણ]

વિવિધ વ્યવસાયિક નીતિશાસ્ત્ર અને તેમના મહત્વનું વર્ણન કરો.

જવાબ

વ્યવસાયિક નીતિશાસ્ત્રના પ્રકારો:

કોષ્ટક 16. વ્યવસાયિક નીતિશાસ્ત્રના પ્રકારો

નીતિશાસ્ત્રનું ક્ષેત્ર	વર્ણન	પ્રથાઓ
કોર્પોરેટ જવાબદારી	સમાજ પ્રત્યે કંપનીની ફરજ	CSR પ્રવૃત્તિઓ, પર્યાવરણીય કાળજી
કર્મચારી સંબંધો	કામદારો સાથે ન્યાયી વર્તન	સમાન તકો, સુરક્ષા
ગ્રાહક સંબંધો	કલાયન્ડર્સ સાથે પ્રામાણિક વ્યવહાર	ગુણવત્તાયુક્ત ઉત્પાદનો, ન્યાયી કિંમત
સપ્લાયર સંબંધો	નૈતિક પ્રાપ્તિ	ન્યાયી કરારો, સમયસર ચુકવણી
પર્યાવરણીય નીતિશાસ્ત્ર	ટકાઉ પ્રથાઓ	કચરો ઘટાડવો, લીલી ટેકનોલોજી

મહત્વ:

- પ્રતિષ્ઠા નિર્માણ: સકારાત્મક બ્રાન્ડ ઇમેજ બનાવે છે
- હિસ્સેદારોનો વિશ્વાસ: બધા પક્ષોમાં વિશ્વાસ નિર્માણ કરે છે
- કાનૂની અનુપાલન: નિયમનકારી મુદ્દાઓને ટાળે છે
- કર્મચારી પ્રેરણા: કામના વાતાવરણમાં સુધારો
- લાંબા ગાળાની સફળતા: ટકાઉ વૃદ્ધિની ખાતરી
- સ્પર્ધાત્મક લાભ: સ્પર્ધકોથી અલગ પાડે છે

અમલીકરણ માળખું:

1. નૈતિક કોડ્સ અને નીતિઓ વિકસાવવી
2. કર્મચારીઓને નીતિશાસ્ત્રની તાલીમ આપવી
3. રિપોર્ટિંગ મેકેનિઝમ સ્થાપિત કરવું
4. નૈતિક પ્રથાઓનું દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન કરવું
5. જરૂર પડ્યે સુધારાત્મક પગલાં લેવા

વ્યવસાય માટેના ફાયદા:

- જોખમ વ્યવસ્થાપન: નૈતિક કૌભાંડોને અટકાવે છે
- ગ્રાહક વફાદારી: સ્થાયી સંબંધો બનાવે છે
- રોકાણકારોનો વિશ્વાસ: નૈતિક રોકાણકારોને આકર્ષે છે
- નિયમનકારી સહાય: સરકાર સાથે સારા સંબંધો જાળવે છે

મેમરી ટ્રીક

“Corporate Employee Customer Supplier Environmental builds Reputation Trust Legal Motivation Success
Competitive through Risk Customer Investor Regulatory”